

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
XXII НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

**Одеського державного
екологічного університету**

23 – 31 травня 2023 р.

**ОДЕСА
2023**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
XXII НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
Одеського державного екологічного університету
(23-31 травня 2023 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2023**

УДК 378.14
М34

М34 Матеріали ХХІІ наукової конференції молодих вчених Одеського державного екологічного університету – 2023, 23 – 31 травня. Одеса: ОДЕКУ. 2023. 335 с.

ISBN 978-966-186-249-3

В збірнику представлені матеріали ХХІІ наукової конференції молодих вчених ОДЕКУ, які висвітлюють основні напрями наукових досліджень. Матеріали підготовлені магістрами, аспірантами, здобувачами, співробітниками Одеського державного екологічного університету.

The proceedings of the 21st Scientific Conference for OSENU Young Scientists covering the main directions of the research are given in the collection. The proceedings are prepared by master and post-graduate students, applicants for a PhD degree and employees of Odessa State Environmental University.

ISBN 978-966-186-249-3

© Одеський державний
екологічний університет,
2023

Поздняков Ю.О. маг. гр. МЗГ-22

Науковий керівник: Гопцій М.В., канд. геогр. наук, ст. викладач

Кафедра гідрології суші

Одеський державний екологічний університет

РОЗРАХУНКОВІ СХЕМИ РОЗПОДІЛУ РІЧНОГО СТОКУ РІЧОК СУББАСЕЙНУ ТИСИ ПО СЕЗОНАХ І МІСЯЦЯХ ЗА ХАРАКТЕРНІ РОКИ

Мета роботи: визначити розрахункові схеми розподілу річного стоку річок суббасейну Тиси по сезонах і місяцях за характерні роки

Об'єкт і предмет дослідження: середньомісячні та середньорічні витрати води річного стоку річок суббасейну Тиси за весь період спостережень. Для дослідження використані дані по 7 водозборах з площами від 159 км² до 2870 км² і періодом спостереження 59-68 років.

Суббасейн Тиси повністю розташований в межах Закарпатської області і охоплює 2% території України. Річковий суббасейн включає водні об'єкти однієї природної категорії – річки, також штучні та істотно змінені водні об'єкти та гідравлічно пов'язані з ними підземні води. ПУРБ суббасейну Тиси [1] охоплює 165 річок з довжиною більше 10 км, що внесені до геопорталу «Водні ресурси» Державного агентства водних ресурсів України та 9 водосховищ (з об'ємом більше 1 млн м³).

Відповідно до класифікації за типом внутрішньорічного розподілу стоку малих річок, що приведена у монографії Ресурси поверхневих вод СРСР (дані в якій узагальнені по 1962(5)рік) досліджувана територія підноситься до Закарпатського гідрологічного району з 2 підрайонами західний і східний. Водогосподарський рік починається у березні поточного року а закінчується у лютому наступного [2].

За дослідженнями Гребіня В.В. (узагальнення виконано за даними по 2008 рік) досліджувана територія відноситься до Тисо-Латорицької провінції Карпатської гірської ландшафтно-гідрологічної країни. Водогосподарський рік також з березня по лютий [3].

На першому етапі було проаналізовані хронологічні графіки ходу витрат води, визначені тренди та розраховані ординати різницево-інтегральних кривих середньорічних витрат води.

Починаючи з 2010 року по всіх наведених постах спостерігається маловодна фаза, перед цим з 1994-97 року відмічаємо багатоводну фазу. Таким чином бачимо наявні повні цикли водності. Що дає підстави отримати репрезентативні результати. Проте, є один водозбір р. Латориця – с. Підполоззя, у якого маловодна фаза настала з 1961 року і вона є переважаючою, що підтверджує наявний стрімкий тренд до зменшення середньорічного стоку. По інших розглянутих водозборах значимих трендів немає.

Наступним етапом було виконано розрахунок типового розподілу стоку по місяцях і сезонах: весняний стік складає 34,0-40,7 % від річного, літній – 15,4-28,0 %, осінній – 15,3-19,0 %, зимовий 13,3-29,3 % при узагальненні даних по 2015 рік, включно.

Так майже на всіх водозборах найбільш повноводний місяць – це квітень та березень або травень. Тоді як по посту р. Латориця – с. Підполоззя – це травень і червень. Найменші по водності місяці є і влітку і восени і взимку. Також спостерігаються паводки у період межені.

Порівнюючи розрахункові схеми за 2 часові інтервали (по 1965 р. та по 2015 р.) аналізуючи середні по водності роки, можна сказати, що в цілому розподіл по сезонах залишився не змінним, різниця складає $\pm 0,4-0,7$ %. Тоді як по місяцях ця різниця трохи більша $\pm 0,0-3,5$ %

За даними з монографії [2] типовий характер внутрішньорічного розподілу стоку зберігається як для багатоводних так і для маловодних років. Багатоводний рік формується за рахунок осінньо-зимових паводків та як видно з гідрографів [2] ще й тривалої багатопікової повноводної повені навесні. А якщо порівняти із даними по 2015 рік, то різниця по місяцях може сягати $\pm 8,3-10,5$ %

На слайді 11 приведено результати порівняння розподілу стоку, отриманих в рамках дослідження за даними по 2015 рік та даними розподілу стоку, виконані у дослідженнях Гребіня В.В. Суттєва різниця відмічається у весняний і зимовий сезони і сягає 10-11%.

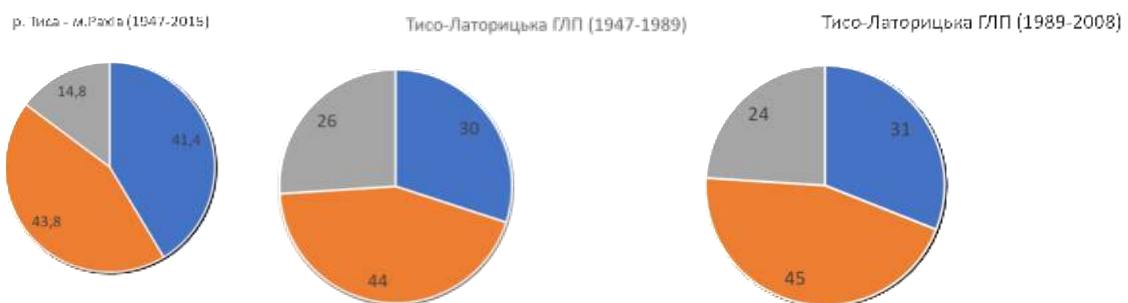

Рисунок 1 - Розрахунковий типовий розподіл стоку по сезонах (у %) за різні часові інтервали

Подальші дослідження будуть направлені на узагальнення розрахункових розподілів стоку в межах суббасейну Тиси та по групах водності.

Список використаної літератури

1. Проект Плану управління річковим басейном Тиси. Версія 1; Грудень 2022. 100с.
2. Ресурси поверхневих вод СРСР. Том 6. Україна і Молдова. Вип.1. Західна Україна і Молдова. Ленінград : Гідрометеоіздат, 1969. 884с.
3. Гребінь В. В. Сучасний водний режим річок України (ландшафтно-гідрологічний аналіз). Київ : Ніка-центр, 2010. 316 с.